

અમરસર ગાંધીનગર

પમરાટ

"સબ ઘરતી કાગદ કડં, લેખની સબ વનરાઇ

સાત સમુદ્ર કી શાહી કડં, ગુરુ ગુણ લિખા ન જાય."

- કબીર

પાથેય

- રમેશ 655૨

સાચો નામ સાહેબકો...

ગુરૂ પરંપરા એ કદાચ આપણી ભવ્ય વિરાસત છે. અષાઢ મહિનાની પૂલમ ગુરૂપૂર્ણિમા કહેવાય છે. એ દિવસે ગુરૂમહિમા કરવામાં આવે છે. ગુરૂ એટલે પ્રકાશ પુંજ જે આપણા અજ્ઞાન અને તમસને દૂર કરે. એ શિક્ષક પણ હોય. કોઈ મહાપુરુષ પણ હોય. મિત્ર હોય. સખી હોય કે દુન્યવી દ્રષ્ટિએ સામાન્ય જણાતી કોઈ વ્યક્તિ પણ હોઈ શકે! મને ઘણા પુછે છે "તમારા ગુરૂ કોણ?" ત્યારે એ પ્રશ્નનો જવાબ આપવો મારા માટે આસાન નથી હોતો..! કેમકે શીખવાની મારી પ્રક્રિયા નિરંતર ચાલતી હોય છે.. એટલે મને સતત સદગુરૂની તલાશ હોય છે !

દુનિયામાં આપણે કેટલા બધા લોકો પાસેથી કેટકેટલું શીખતા હોઈએ છીએ..? પણ આપણે વાત કરવી છે ગુરૂશિષ્ય પરંપરાની.. મને વિસ્મય થાય એવા એક ગુરૂ છે.. સદગુરૂ ભાણસાહેબ.. જે અઢારમી સદીના એક મહત્વના કવિ પણ છે.. એમની સાખીઓ પ્રચલિત છે.. જેમાં આખો કે ભોજ ભગતનો સમન્વય ખોઈ શકાય.. "ભણે લુહાણો ભાણો.." એ એમની ઘુવપંક્તિ.. એમ તો "ગગન મંડળની ગાગરડી ગુણ ગરભી રે.." એવું ગાનારા ભાણસાહેબના નામના એક બીજા કવિ પણ છે.. પરંતુ આપણે વાત કરવી છે "રવિભાણ" સંપ્રદાયવાળા ભાણસાહેબનો..

ભાણસાહેબનો જન્મ ઇ.સ. ૧૬૯૮માં ચરોતરના કનખીલોડ ગામમાં.. પણ એમનું વતન રાધણપુર પાસેનું ગામ વારાહી.. પિતાનું નામ કલ્યાણજી ઠક્કર.. વારાહીમાં એમનું પેતુક ઘર આજે પણ ઉભું છે.. હમણાં હું ત્યાં ગયો હતો.. પરંતુ ગામમાં કોઈને એ ખબર નહોતી કે આ ગુજરાતી ભાષા અને આપણા ભક્તિ સંપ્રદાયના એક દિગ્ગજ પુરુષનું ઘર છે.. મને તલાશ હતી કે કોઈ જાણકાર મળે પણ લોહાણાઓનાં અનેક ઘર હોવા છતાં એમાંથી પણ કોઈ જાણકાર મળ્યું નહીં..

ભાણસાહેબ દર વરસે પોતાની ભજનમંડળી જેને તેઓ "ભાણજોજ" કહેતા એની સાથે વારાહીથી ઢારકા ચાલતા જતા.. એમની સાથે એમની ઘોડી અને એક પાળેલો કૂતરો અવશ્ય સાથે રહેતા.. એ સમાજ સુધારક પણ હતા.. વેરવિખેર લોહાણા સમુદાયને એમણે સુગ્રાહિત કર્યો.. નિયમો સરળ બનાવ્યા.. બીજા સમાજો માટે પણ સુધારકની ભુમિકા નિભાવી..

ગામેગામે એમના શિષ્યો હતા.. એકવખત યાત્રા દરમિયાન એ વિરમગામ પાસેના કમીજલા ગામ પાસેથી પસાર થતા હતા.. ત્યાં મેં મેંપો નામે એક ભરવાડ એમનો શિષ્ય રહેતો હતો.. ભાણસાહેબ એને મળવા એના ઘેર ગયા.. પણ મેંપો વગરે નિકળી ગયો હતો.. એ પરત ફર્યા.. ઘરવાળીએ ભાણસાહેબ આવ્યાની વાત કરી.. એણે ગુરૂને મળવા દોટ મૂકી..

ભાણસાહેબ ગામની બહાર નિકળતા હતા ત્યાં મેંપો દોડતો દોડતો પાછળ આવતો હતો. એ ભાણસાહેબને ઉભા રહેવા માટે બૂમો પાડવા લાગ્યો. ભાણસાહેબ ભક્તિમાં મગ્ન રામભૂત કરતા ચાલ્યા જતા હતા. કમીજલા ગામના તળાવની પાળે એ ચાલતા હતા ત્યાં ગુરૂના દર્શન માટે બેભાનકળા થયેલા મેંપાએ રાડ પાડી.. "ભાણસાહેબ ઉભા રહો.. તમે હવે આગળ વધો તો તમને ઢારકાઢીશાના સોગન..." અને એ થંભી ગયા.. એમણે ત્યાં જ સમાધી લેવાનો નિર્ણય કર્યો.. પોતાની ઘોડી અને કૂતરા સાથે.. મેંપો રડવા લાગ્યો.. એવેટ એને પણ આજ્ઞા મળી અને કમીજલાના પાદરે એ ચારેય આત્માઓની સમાધી લાગી. જે આજે પણ મોજૂદ છે.. ત્યાં સરસ ધર્મ પરિસર છે.. ગુરૂગાદી છે..

એમાં સરસ પદો છે.. જેમાં જબરજસ્ત ફિલોસોફી છે.. જીવનસાર છે.. એ લખે છે "કૂડી છે કયાને કૂડી છે માયા, જૂઠડો આ જગ જાણો, સાચો નામ સાહેબકો જાણો, ભણે લુહાણો ભાણો "

શું દરેક મુસીબતનો આપઘાત જ આપની નિર્ણય આપઘાત જ છે? મનુષ્યની માનસિક સ્થિતિને અસ્તવ્યસ્ત કોણ કરે છે? પોતાના જીવન પ્રત્યેનો દ્રષ્ટિ કોણ જ ને... કદાચ આપણા જેવું જીવન

'ભીતર ઊંડે ઊંડે સાવ અમરતુ કશુંક છે સળવળે, ને મૃત્યુ બાદ યાદ કરતું એકાદ જણ મળે એમ પણ બને'

લોકોના રોલમોડલ સુંધી પહોંચેલો માણસ એટલી હદે ડિપ્રેશનમાં પહોંચી જાય કે અંતિમ પગલું ભરી બેસે આત્મહત્યાનું. કેટ કેટલા લોકોએ સુશાંત સિંહ જેવાં બનવાના સપના સેવ્યા હશે. કેટલી છોકરીઓ એ પર્સનાલીટી પાછળ ફિદા હશે. પરંતુ એવી તો કેવી આંટી વૂંટી હશે આ કલાકારના જીવનમાં કે એ આપઘાત કરી બેસે.

આટલા લોકોની ચાહના મેળવનાર ખુદ ને જ ના ચાહી શકે એ કેટલું બંધકર કહેવાય. સફળતા મેળવ્યા પછી પ્રેમ, અથવા બીજા અન્ય કારણોસર માણસ કેમ રિખાતો હશે? શું સફળતા, લોક ચાહના, સ્ટેટસ પામ્યા પછી માણસ એને પચાવી શકવા માટે સક્ષમ નહીં હોય.

વિચાર આવે છે, મનુષ્યને આખરે જોઈએ છે શું? બધા મોટિવેટર સફળતા માટે સમજાવે છે, પણ સફળતા પામ્યા પછી નું શું? એને પચાવવા માટેના પણ કોઈક કીમિયા હશે. શોખ, ધ્યેય, લક્ષ્ય, પરિણામ, નામના, પૈસા, ઈજ્જત, પ્રેમ આમાંથી દરેક વસ્તુ પાછળ આંધળી દોટ મુકતો માણસ આખરે જીવન નો ખરો અર્થ શું? એ જ નહીં વિચારી શકતો હોય. જિંદગી જીવવા તો રોટી કપડાં મકાન જ જોઈએ ને.... કે એથી વધુ? કારણ સફળ થયા અને પ્રેમ પામ્યા પછી શું? અથવા કે પ્રેમ મેળવવા માટે જ જો બધું હોય તો સફળતા ને પ્રેમ સાથે કોઈ સંબંધ.

જાહેર નહીં કરી શકતા હોય એમની વ્યથા. શું આજ જીવન... ચમકડું, ઉછળતું અને અંતે ઘુંટાવતું, ગુંગળાવી દેવું ખુદ ને.

કહેવાય છે કે સૌથી મોટી સફળતા છે સંતોષા!!!! જ્યારે તમે પોતાની જાત થી સંતોષ મળે ને એજ સાચી સફળતા..

પણ આખી દુનિયા જેની ચાહતમાં હોય એવા કલાકાર જાત સાથે પ્રેમ નહીં કરતાં હોય. ફિલ્મો દ્વારા બીજાને પ્રોત્સાહિત કરનાર પોતે પ્રોત્સાહન મેળવી શકવામાં કેમ માર ખાઈ જાય છે.

પ્રેમ માં નિષ્ફળતા હોય તો શું અંગત જીવનમાં પ્રેમના મેળવી શકનાર નો અંત આપઘાત જ હોય. સફળતા મેળવનાર માણસે સફળ વિચાર સરણી કેળવવી જરૂરી છે. ગાડી, બંગલા, બેંક બેલેન્સ ના હોય તો શું? જીવન તો છે ને... જીવનમાં બધું જ મેળવ્યા પછી પણ કંઈક ના હોવાની ફરિયાદ ને ટાળી દઈશું તો સમજાશે કે આસપાસ ઘણું છે ખુશ રહેવા માટે.

જીવનમાં ઊંડા ઉત્કર્ષ કરતાં દરેક ક્ષણ જીવવા પર ધ્યાન આપીએ તો જીવન રંગીન. જીવન પ્રત્યેના સાચા નિર્ણય જ જીવન માટે ઉપયોગી સાબિત થઈ શકે છે. અને આપઘાત એ સાચો નિર્ણય નથી જ.. ટાગોરજી કહે છે કે.. Let your life lightly dance on the edges of Time like dew on the tip of a leaf.

અર્થાત જેમ ઝાકળનું ટીપું પાંદડા પર હળવેથી ડોલે છે, એવી રીતે સમયની ધાર પર આ જીવનને પણ હળવેથી ઝૂમવા દો. જીવન એ માત્ર દ્રષ્ટિ કોણની આખી રમત છે. આત્મહત્યા એ કોઈ પ્રશ્નોને કે મુશ્કેલીઓનો સુઝાવ નથી. જિંદગી માં હતાશા આવે ત્યારે..

- (૧) શાંતિ રાખો : જ્યારે કોઈપણ મુશ્કેલીઓ આવે કે આંધી આવે ત્યારે સૌપ્રથમ શાંતિ રાખો. જરાય ગભરાઈ ન જાવ કે ઉતાવળા કે બેબાકળા ન બનો.
- (૨) વિચારણાઓ : જરાપણ ખરાબ વિચાર આવે કે એ વિચારને પડતા મુકો. વિચાર કરવાનું છોડી દો.
- (૩) કુદરત સાથે સમય પસાર કરો : નબળા વિચાર આવે ત્યારે બધુ છોડી કે કુદરત કે પ્રકૃતિ પાસે જાવ.
- (૪) નકામી વ્યથા છોડો : આપની નજીક કોઈ હોય જે આપને સમજી શકતુ હોય, વિશ્વાસ હોય તેને તમારી વ્યથા-મુશ્કેલીઓ, ભુલો કહો.
- (૫) હિંમત રાખો : કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં હિંમત રાખો.
- (૬) લાગણીઓને કાળુમાં રાખો : બહુ લાગણીશીલ ન થાવ, લાગણીને કાળુમાં રાખતા શીખી લ્યો.
- (૭) પ્રયત્ન ચાલુ રાખો : આપણને એ સમસ્યાનો અંતિમ ઉકેલ નથીજ, દરેક પ્રકારના પ્રશ્નોનું નિરાકરણ હોય જ છે. માત્ર હિંમત રાખવાની.

‘મહારાની’ - ભારતીય રાજકારણનું પ્રતિબિંબ

ભારતને સ્વતંત્રતા મળી એ પહેલાં અને સ્વતંત્રતા મળી એ પછી ભારતીય રાજકારણમાં સતત ઉત્તાર-ચઢાવ જોવા મળે છે. એમાં પણ બાબરી ધ્વંસની ઘટના પછી એમાં વધારો જોવા મળે છે. પશ્ચીમ રાજનીતિથી દૂર જઈને વ્યક્તિગત રાજનીતિ કેન્દ્રમાં આવી અને વ્યક્તિની સત્તા માટેની મહત્ત્વાકાંક્ષા વધતી જ ગઈ. સોની લિવ એ પ પર અત્યારે લોકપ્રિય વેબ સિરીઝમાં ‘મહારાની’ ની ચર્ચા વધારે ચાલી રહી છે. જે પહેલી સીઝન કરતા વધારે રોચક અને વિસ્ફોટક છે.

મન-રંજન દવનિલ પારેખ

‘મહારાની’ની ભૂમિકા હુમા કુરેશી એટલી બખૂબીથી નિભાવે છે, કે અહંગ રાજકારણનો ખ્યાલ આવે. બિહારની રાજનીતિનું પ્રતિબિંબ એમાં દેખાય છે. ભાનુ ભારથીની હત્યાનો પ્રયત્ન થાય છે અને એ પોતાના વિકલ્પે પોતાની પત્ની રાનીને મુખ્યમંત્રી બનાવે છે અને રાની પોતાની સૂઝથી, રાજકારણના અહંગ દાવપેચથી સત્તાના સૂત્રો ટકાવી રાખે છે. લાલુપ્રયાદ યાદવ અને રાબડી દેવીની યાદ અપાવે એવા પણ કેટલાક પ્રસંગો છે. નાટ્યાત્મકતા ત્યાં છે કે રાની યારા કૌભાંડમાં પોતાના જ પતિ ભાનુ ભારથીને જેલ મોકલે છે અને પોતે કેવી રાજનીતિમાં માને છે એનો દાખલો બેસાડે છે. બિહારની રાજનીતિ આમ પણ સંકુલ વધારે રહી છે. બિહાર એટલે ગુંડારાજ એવું સાંભળતા આવ્યા છે. પણ આ ધારાવાહિક એનો અનુભવ કરાવે છે. પોતાને બાહુબલિ માનતા વિધાયકો ખુલ્લેઆમ પોતાની ગુંડાગીરી કરે, બળાત્કાર કરે, ભષ્ટાચાર કરે, કોઈ રોકટોક નહીં પણ રાની દેવીના આવ્યા પછી પરિસ્થિતિમાં ફેર પડે છે. અગુંઠા છાપ રાની દેવી કમસે કમ સહી કરતા તો શીખી જાય છે એની સાથે પડછાયાની જેમ રહેનાર એની આસિસ્ટન્ટ એને સતત સાચી દિશામાં માર્ગદર્શન આપતી રહે છે અને એ આગળ વધતી રહે છે.

બીજી બાજુ એક પાત્ર નવીનનું છે જે પણ સતત સત્તા પ્રાપ્તિ માટે ગમે તે કરી શકે એવો છે અને ધર્મનું પ્યાદું પકડે છે અને મયાન બાબાની પાઠુકા લઈ આશીર્વાદ યાત્રા કાઢે છે, જે પણ સોમનાથ યાત્રાની યાદ અપાવે છે. ધારાવાહિકના બધા જ મુખ્ય અભિનેતા - અભિનેત્રીઓમાં અભિનય સક્ષમ છે પણ હુમા કુરેશી લાજવાબ અભિનય કરે છે, અભણ હોવા છતાં એનું મક્કમ મનોબળ એના સંવાદોમાંથી મળે છે. ધારાવાહિકના સંવાદો પણ ટોટરા છે, રાજકારણ અને ગુંડારાજના વિષયને અનુરૂપ છે, ‘મહારાની’ વેબ સિરીઝ ભારતીય રાજકારણનું પ્રતિબિંબ પાડે છે. દુ:ખ એ વાતનું છે કે એ પ્રતિબિંબ અત્યંત વરવું અને શરમ ઉપજાવે એવું છે.